

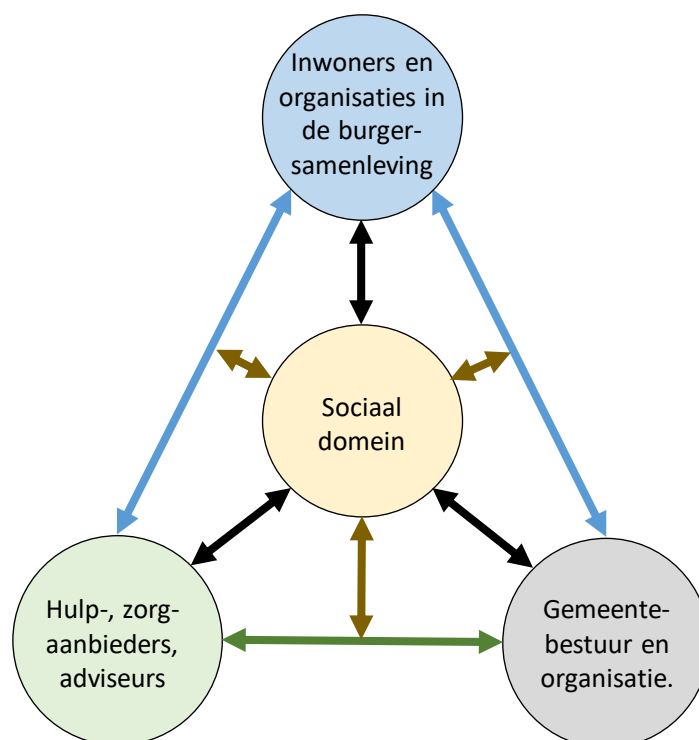
Betreft: Vragen m.b.t. Transformatie Agenda Sociaal Domein

Datum : 14 augustus 2017

1 Inleiding

De PAR is gevraagd een advies uit te brengen aangaande de “Transformatie Agenda Sociaal Domein”. Met nadruk is het verzoek het inwonersperspectief hierbij als vertrekpunt te nemen.

In de zienswijze van de PAR bestaat het sociaal domein uit het samenspel van en tussen de inwoners van Waddinxveen inclusief de maatschappelijke organisaties in de burgersamenleving, de zorgmarkt en tenslotte het gemeentebestuur en de gemeentelijke organisaties. Elk van de stakeholders genoemd in de verbeelding van de samenleving hebben hierin hun rol en bijdrage in het sociaal domein met de bijbehorende rechten en plichten.

Verwacht mag worden dat een transformatieagenda sociaal domein duidelijk maakt welke rol en bijdrage elk van de stakeholders hebben in de transformatie van het sociaal domein en daarmee het realiseren van de participatiesamenleving met als onderdeel een “sociaal” sociaal domein. Verwacht mag worden dat de transformatie agenda invulling geeft aan het beeld, het wezen en het functioneren van het sociaal domein. De inhoud van de transformatie agenda zoals die voorligt geeft een beeld van het sociaal domein die voorsnog aanleiding geeft tot de nodige vragen. Gezien de betekenis die het uitvoeren van de agenda heeft voor de inwoners van Waddinxveen en de maatschappelijke organisaties wil de PAR eerst de antwoorden hebben op de vragen.

2 De twee werelden

Uit de inhoud van de agenda rijst een beeld op van de inrichting en functioneren van het sociaal domein. De Transformatie Agenda Sociaal Domein die voorligt geeft de richting aan, waarin naar de opvatting van het college, de samenleving zich gaat ontwikkelen of moet gaan ontwikkelen. De onderbouwing hiervoor wordt gegeven in de trends die in de transformatie agenda worden genoemd. De wetgeving en de trends resulteren in de vertrekpunten of uitgangspunten voor het nieuwe handelingsperspectief van enerzijds de inwoners en anderzijds de gemeente met betrekking tot de inwoners of burgersamenleving. Kern hiervan is de verschuiving van 'zorgen dat' naar 'zorgen voor'. Dit wordt verder uitgewerkt in het afwegingskader waarin een centrale rol wordt gegeven aan de inwoners en de maatschappelijke organisatie als onderdeel van de burgersamenleving en tevens de zorgmarkt. De gemeente ziet zich als een van de spelers met een stimulerende en faciliterende rol. De transformatie agenda die hoort bij de interne transformatie laat een beeld zien waarbij het preventieteam wordt belast met een uitgebreid takenpakket, het sociaal team die de toegang regelt naar het maatwerk voor de jeugdwet en de WMO en tenslotte een inkoopteam voor het de trap af en kostenbesparend inkopen te doen.

De agenda lijkt te bestaan uit twee delen. Enerzijds de leefwereld van de inwoner en de organisaties die deel uitmaken van de burgersamenleving die het vooral samen moeten uitvinden en regelen. Anderzijds de systeemwereld van de gemeente die een stevige vinger in de pap heeft en wil houden in de wereld van het sociaal domein met een preventieteam, inkoopteam en tenslotte een sociaal team. Er zijn dus twee los van elkaar staande agenda's. Wat de rol is van de gemeente, de inwoners en de organisaties in de burgersamenleving en de zorgmarkt in het realiseren van een sociaal domein dat past binnen de participatie samenleving blijft buiten beeld.

De eerste vraag die zich voordoet of dit een beeld van de twee werelden zoals hiervoor wordt geschetst ook zo wordt bedoeld door het college?

3 De nadere vragen

3.1 Aanleiding

In de aanleiding wordt gerefereerd aan de nota "gebundelde krachten" uit 2014 met in het bijzonder aan de kernboodschap bestaande uit de zeven speerpunten. De vraag die zich voordoet is de volgende. Wat is de functie en betekenis van het opnemen van deze uitgangspunten?

In de eerste plaats wordt op geen enkele manier duidelijk wat er tot nu feitelijk gebeurd is met de uitgangspunten en in welke mate deze in het feitelijk functioneren van het sociaal domein tot uiting komen. In de tweede plaats wordt in de agenda niet duidelijk op welke wijze verdere invulling wordt gegeven aan het invullen van de uitgangspunten. De zeven uitgangspunten vormden in 2014 de agenda voor de inrichting en het functioneren van het sociaal domein. De vraag doet zich voor of deze uitgangspunten feitelijk zijn vervangen door het afwegingskader waarin andere accenten worden gelegd waar het gaat om de inrichting en het functioneren van het sociaal domein.

3.2 Trends

In de agenda worden de trends genoemd met als vertrekpunt dat de transitie van het sociaal domein een reactie is op de ontwikkeling in de samenleving. Waarom wordt niet eveneens de noodzaak tot bezuiniging genoemd? Dit is en was een belangrijke drijfveer tot de decentralisatie en daarmee bepalend voor de inrichting van het sociaal domein.

Opgemerkt wordt dat de verzorgingsstaat is vervangen door de netwerk- en participatiesamenleving. In de “Vijfde rapportage Taskforce Sociaal Domein (een door het rijk geïnstalleerde organisatie met als taak ontwikkelingen in de decentralisaties te signaleren) : Transformatie in het Sociaal Domein; de praktijk aan de macht” wordt gesproken over de “lokale verzorgingsstaat”. Waarom wordt in het voorliggende stuk niet gesproken over de “lokale verzorgingsstaat” waarbij de inwoners tenminste het beeld krijgen dat ze er niet alleen voor staan, maar dat er ook een lokale overheid is die de zorg heeft over de inwoners? Nabijheid is immers een van de belangrijke overwegingen om onder andere de uitvoering van de WMO en Jeugdwet te beleggen bij de gemeente. Het beeld dat ontstaat bij de trends die worden opgevoerd, is dat met name die trends naar voren zijn gebracht die er feitelijk op neer komen dat de inwoners het zelf moeten opknappen. Is dit een terecht beeld?

3.3 Advies onderdeel afwegingskader

Het “zorgen voor” naar “zorgen dat” vertaalt zich in een aantal zaken met betrekking tot de inwoner. Het beeld dat ontstaat uit het geformuleerde afwegingskader is dat de rol van de gemeente wordt geminimaliseerd en het accent komt te liggen bij de inwoner en de zorgmarkt met daarbij de maatschappelijke organisaties. Gesteld wordt dat “de nieuwe initiatieven voor preventie en zorg verschuiven van de gemeente naar de samenleving en de individuele inwoner”. Is het beeld juist dat het college uitgaat van een zodanig organiserend vermogen van de samenleving dat de decentrale overheid daar geen regulerende rol meer hoeft te vervullen? Is het juist dat het streven is om de rol van de decentrale overheid te minimaliseren? Indien dit zo is wat zijn de overwegingen om die rol van de decentrale overheid op deze wijze in te vullen. De nieuwe rol van de maatschappelijke organisaties wordt niet verder uitgewerkt. De vraag doet zich voor welke taken en verantwoordelijkheden in de visie van het college komen te liggen bij de maatschappelijke organisaties. Een tweede vraag in dit verband is welke autoriteit de maatschappelijke organisaties krijgen gezien hun toekomstige rol. Gesteld kan worden dat er feitelijk sprake is van het uitbesteden van taken die liggen bij de gemeente. Met de passage “een verschuiving naar de inwoner en zijn omgeving om de hulpvraag te formuleren en te beantwoorden” doet zich de vraag voor wat het profiel van de inwoner van Waddinxveen is zoals het college dat voor ogen heeft. Het profiel lijkt te zijn die van een inwoner die voor zichzelf kan zorgen in termen van denken en doen en niet van de inwoner die is aangewezen op de zorg van vanuit de lokale overheid. De uitkomsten van het rapport van de WRR “Weten is nog geen doen, een realistisch perspectief op zelfredzaamheid” zijn van belang om te betrekken bij het uitwerken van het afwegingskader.

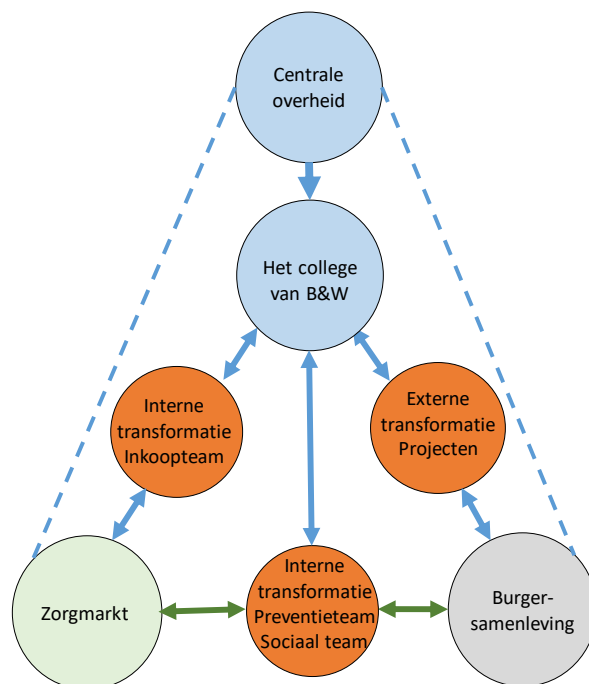
3.4 Advies onderdeel projectenlijst

Er worden een aantal extern geïnitieerde projecten genoemd. Uit het eerder geformuleerde afwegingskader komt naar voren dat dit een van de instrumenten is om de agenda te realiseren. Gemeld wordt dat de projecten voldoen aan de eerder genoemde uitgangspunten. Houdt dit in dat elk projectvoorstel dat voldoet aan de uitgangspunten in aanmerking gaat komen om toegevoegd te worden aan de lijst? Een regel is wie betaalt bepaalt. Op welke wijze wil de gemeente borgen dat de projecten die op lijst komen bijdragen aan het gestelde doel en blijven voldoen en tevens aan de uitgangspunten? Daarnaast de vraag of de gemeente offerte aanvragen zal doen uitgaan naar maatschappelijke organisaties om bepaalde taken of rollen te vervullen in het sociaal domein.

4 Besluit

Met de decentralisatie zijn de gemeenten voor een geweldige uitdaging geplaatst. De zorg voor de inwoner is niet verdwenen. Deze is eerder meer geworden en tegelijk ook minder. Het eerste omdat de uitvoering van de wetten bij de gemeente terecht is gekomen. Het tweede omdat er tevens een direct ingeboekte en blijvende bezuiniging mee gepaard is gegaan. De decentrale overheid is hiermee

in een spagaat terecht gekomen. Het ene been is het welzijn van de inwoners en het andere been het welzijn van de (beperkte) financiële middelen. Uit de inhoud van de agenda rijst het beeld dat de zorg voor het “been inwoners” het aflegt tegen de zorg voor het “been financiële middelen”. De vraag is of dit dilemma ook als zodanig wordt gevoeld door het college en als dit zo is waarom in de agenda geen expliciete aandacht voor dit dilemma is en met de gevolgen ervan. Het dilemma wordt alleen groter als gevolg van de samenleving gericht op economisch en financieel voordeel en keuzes zoals het langer thuis moeten blijven wonen. Voor de inwoners is er tenminste het beeld dat de bezuinigingen belangrijke redenen zijn voor de sociale elementen in het sociaal domein.

Samenvattend tenslotte nog dit. De inhoud van de transformatie agenda heeft niet als vertrekpunt de leefwereld van de inwoners van Waddinxveen en de maatschappelijke organisaties binnen de burgersamenleving maar de systeemwereld van de gemeente. De vraag is of dit een juiste constatering is en zo ja of dit een bewuste keuze is.

5 De vragen

In dit hoofdstuk zijn alle vragen samengebracht die in de voorgaande hoofdstukken naar voren zijn gebracht naar aanleiding van de inhoud van de agenda.

Trends

- De eerste vraag die zich voordoet of dit een beeld van de twee werelden zoals in hoofdstuk 2 wordt geschetst ook zo wordt bedoeld door het college?
- Waarom wordt niet eveneens de noodzaak tot bezuiniging genoemd die een belangrijke drijfveer is geweest tot de decentralisatie en daarmee bepalend voor de inrichting van het sociaal domein? De vraag is of dit dilemma ook als zodanig door het college wordt gevoeld en als dit zo is waarom in de agenda geen expliciete aandacht voor dit dilemma is en de gevolgen ervan.
- Waarom wordt niet gesproken over de “lokale verzorgingsstaat” zoals in het “Vijfde rapportage TSD” waarbij de inwoners tenminste het beeld krijgen dat deze er niet alleen voor staan maar dat er ook een lokale overheid is die zorg heeft over de inwoners?
- Is het beeld juist dat enkel die trends worden opgevoerd die er feitelijk op neer komen dat de inwoners het zelf moeten opknappen?

Uitgangspunten

- Wat is de functie en betekenis van het opnemen van de uitgangspunten uit de gebundelde krachten in de Transformatie Agenda?
- Zijn de uitgangspunten uit de gebundelde krachten feitelijk vervangen door het afwegingskader waarin andere accenten worden gelegd waar het gaat om de inrichting en het functioneren van het sociaal domein?
- Is het beeld juist, dat naar voren komt uit het geformuleerde afwegingskader, dat de rol van de gemeente wordt geminimaliseerd en het accent komt te liggen bij de inwoner en de zorgmarkt met daarbij de maatschappelijke organisaties?
- Is het beeld, dat naar voren komt uit de externe transformatie, juist dat het college uitgaat van een zodanig organiserend vermogen van de samenleving dat de gemeente daar geen regulerende rol meer hoeft te vervullen? Indien dit zo is wat zijn de overwegingen om die rol van de decentrale overheid op deze wijze in te vullen?
- De vraag doet zich voor welke taken en verantwoordelijkheden in de visie van het college komen te liggen bij de maatschappelijke organisaties. Een volgende vraag, die hiermee verbonden is, is welke autoriteit de maatschappelijke organisaties krijgen gezien hun toekomstige rol?
- Is het beeld juist, dat naar voren komt uit het afwegingskader, dat het profiel van de inwoner van Waddinxveen zoals het college dat voor ogen heeft bestaat uit een inwoner die voor zichzelf kan zorgen in termen van denken en doen en niet van de inwoner die is aangewezen op de zorg vanuit de overheid.

Projecten

- Is het zo dat elk projectvoorstel dat voldoet aan de uitgangspunten in aanmerking gaat komen om toe gevoegd te worden aan de lijst van de extern geïnitieerde projecten? Of gaat de gemeente offerte aanvragen om te komen tot een keuze van de maatschappelijke organisatie die bepaalde taken of rollen gaat vervullen in het sociaal domein?
- Op welke wijze wil de gemeente borgen dat de projecten, die op lijst van de externe geïnitieerde projecten komen, bijdragen aan het gestelde doel en blijven voldoen aan de uitgangspunten?

Leefwereld versus systeemwereld

- Tenslotte de vraag of het een juiste constatering is dat de inhoud van de transformatie agenda niet als vertrekpunt de leefwereld van de inwoners van Waddinxveen en de maatschappelijke organisaties binnen de burgersamenleving heeft maar de systeemwereld van de gemeente.
- De agenda leent zich niet voor communicatie naar de burgers. Daartoe dient een meer toegankelijk stuk te worden opgesteld. Ook is het nodig daarin op te nemen hoe de verschillende aspecten worden geëvalueerd.

Wij vertrouwen u met het bovenstaande van de vragen te hebben voorzien waarvan de antwoorden een bijdrage kunnen leveren in een verdere uitwerking van de Transformatie Agenda Sociaal Domein waarin de leefwereld van de inwoner van Waddinxveen en de maatschappelijke organisaties meer tot zijn recht komt en daarmee in een optimale relatie tot de systeemwereld van de gemeente.

Wij zien de antwoorden met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Aad van Holsteijn

Voorzitter PAR